

2024

IKEA pētījuma "Dzīve mājās" pārskats

| Latvija

Dzīve

mājās

2023. gada pētījuma pārskats
Latvija

01.

Ievads

02.

Mājoklis šobrīd

03.

8 vajadzības mājās

04.

3 problemātiski faktori

05.

Mājoklis nākotnē

06.

Secinājumi

01

---

levads

→ 250 000

cilvēku no vairāk nekā 40 valstīm iepriekšējos 10 gados ir dalījušies ar mums savā personiskajā pieredzē attiecībā uz mājokli, atklājot dziļo emocionālo saikni, kas saista cilvēkus ar viņu mājām. Jau 6. reizi pētījums ir veikts arī Latvijā.

Mērķgrupa

Aptaujas dalībnieki reprezentē savas valsts iedzīvotājus vecumā no 18 gadiem, ievērojot vecuma, dzimuma un reģiona proporcijas.

Sample size

Pētījuma ietvaros tika veiktas
37 428 intervijas 38 valstīs.

Metode

Kvantitatīvā pētījuma “Dzīve mājās” vajadzībām veiktajai aptaujai *YouGov* speciālisti izmantoja tiešsaistes aptauju (CAWI - *Computer-assisted web interviewing*).

Atsauce

Aptaujas rezultātus sagatavoja *YouGov*.

Baltijas pētījuma pārskats

Pārskats ir sagatavots, izmantojot pasaules pārskata datus un secinājumus par Latviju (1005 respondentu).

Globālās pārmaiņas

Iepriekšējo 10 gadu laikā globālie un kultūras notikumi ir izmainījuši cilvēku dzīvi mājās, mainot arī sadzīves paradumus un daudzu cilvēku priekšstatus par mājām.

→ Izmaiņas kultūrā

Sociālie mediji un tādas platformas kā *Airbnb* ir mainījuši dzīvi mājās, veicinot atvērtību, mainot ideālus un rosinot kopienas veidošanos, kas balstās kopīgā pieredzē un humora izjūtā.

→ Tehnoloģijas

Tehnoloģijas ir mainījušas cilvēku savstarpējās attiecības un padarījušas ikdienu mājās efektīvāku. Pandēmijas laikā tās pārvērtās no traucējošām par neaizvietojamām un nu ir kļuvušas par sabalansētas ikdienas daļu.

→ Fiziskā un garīgā labsajūta

Rūpes par savu labsajūtu, kas sākotnēji vairāk saistījās ar aktivitātēm ārpus mājām, ir kļuvušas par ikdienas daļu arī telpās – pandēmija pamudināja daudzus iekārtot mājās vietu, kur veltīt laiku sev. Veselība ir viena no būtiskākajām prioritātēm 2023. gadā – vēl nozīmīgāki mums šķiet tikai finansiālie jautājumi.

10 gadi atklājumu: globālās tendences

→ **Tehnoloģijas.** Jau 2017. gadā cilvēki apgalvoja, ka tehnoloģijas negatīvi ietekmējot attiecības un traucējot sarunas. Interneta dēļ 27 % cilvēku bija sākuši pavadīt mazāk laika kopā ar dzīvesbiedru. Laikā no 2014. līdz 2019. gadam daudzi uzskatīja, ka tehnoloģijas kaitē savstarpējām attiecībām.

Cilvēki iemācījās nospraust robežas, sāka ierobežot ierīcēs pavadīto laiku. 2023. gadā tikai 21 % cilvēku uzskatīja, ka izmanto ierīces par daudz. Tehnoloģijas izklaidē un ir kļuvušas nozīmīgākas ikdienā. Tās ir arī padarījušas mūsu dzīvi mājās efektīvāku.

→ **Labsajūta.** Mājas vienmēr ir bijušas vieta, kur atvilkt elpu un atgūt spēkus, bet vēl pirms 10 gadiem mēs savas labsajūtas uzlabošanai drīzāk apsvērtu aktivitātes ārpus mājām. 2018. gada pētījumā 23 % dalībnieku atzina, ka laiku sev velta ārpus mājām. Pandēmija to izmainīja.

2021. gadā 35 % pētījuma dalībnieku vēlējās, lai sasniedzamā attālumā būtu pieejama sava zaļā oāze. Arī šobrīd ir vērojama pieaugoša tendence iekārtot mājās kādu stūrīti, kur rūpēties par savu labsajūtu. 26 % cilvēku uzskata, ka labsajūtu uzlabo pievēršanās hobijiem vai personīgajām interesēm. Fiziskā veselība ir viena no prioritātēm 2023. gadā (37 %) – vēl nozīmīgāki šķiet tikai finansiālie jautājumi (40 %).

10 gadi atklājumu: globālās tendences

→ **Klimata pārmaiņas.** Par klimata pārmaiņām diskutēja jau vairākus desmitus gadu, tomēr vides problēmas uzskata par problēmu, kas nodarbina cilvēkus ar augstākiem ienākumiem. 2016. gadā tikai 15 % cilvēku jutās vainīgi par to, ka viņiem ir par daudz mantu. 2020. gadā, kad daudzviet bija spēkā pandēmijas ierobežojumi, daba nonāca uzmanības centrā. 43 % apsvēra ideju pārcelties tālāk no darba, lai dzīvotu labāk, un “dzīvot labāk” daudziem nozīmēja dzīvot tuvāk dabai. Šobrīd vairāk domājam par ilgtspēju – 20 % cilvēku uzskata, ka ideāls mājoklis būtu pašpietiekams enerģijas patēriņa un pārtikas ziņā.

→ **Daudzfunkcionāli mājokļi.** Iepriekšējās desmitgades pirmajā pusē cilvēki bieži izgāja no mājām, lai paēstu restorānā, sportotu, strādātu un izklaidētos. Bet 2020. gada pētījums “Dzīve mājās” atklāja, ka 29 % cilvēku ir sākuši vingrot mājās, 49 % atzina, ka viņiem iepaticies gatavot, bet 32 % vairs negāja uz biroju, tā vietā strādājot mājās. Covid 19 pandēmijas laikā veiktās pārmaiņas mājās vismaz daļā gadījumu ir bijušas noturīgas. Nepieciešamība apvienot vairāk funkciju tais pašās telpās rosināja mājokļa pārtapšanu daudzfunkcionālākā vidē.

2024

IKEA pētījuma "Dzīve mājās" pārskats

| 2024. gada februāris

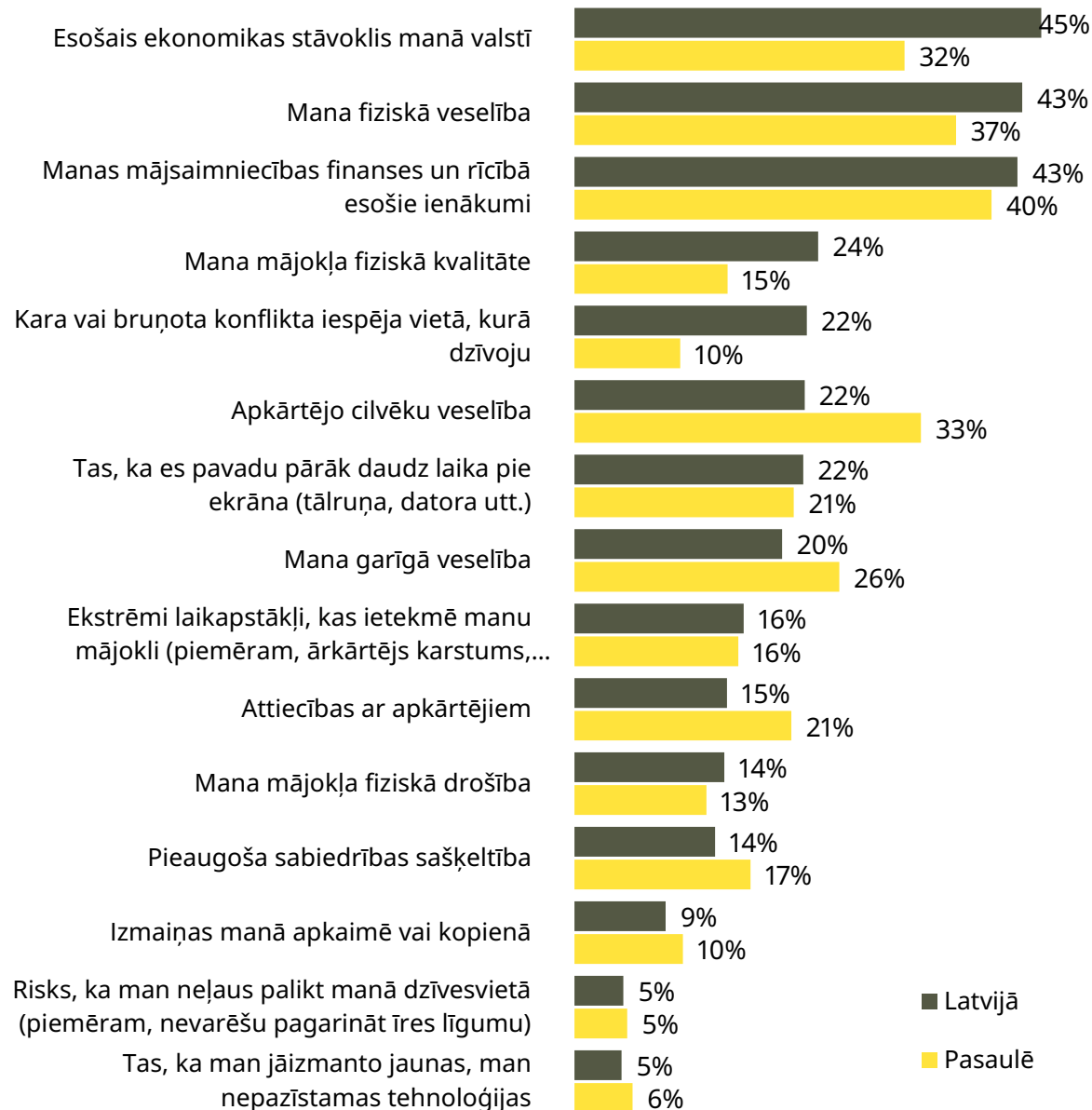
02

Pašreizējais mājoklis

Lielākais satraukums attiecībā uz dzīvi mājās

45%

Latvijas iedzīvotāju visvairāk satrauc valsts ekonomiskā situācija

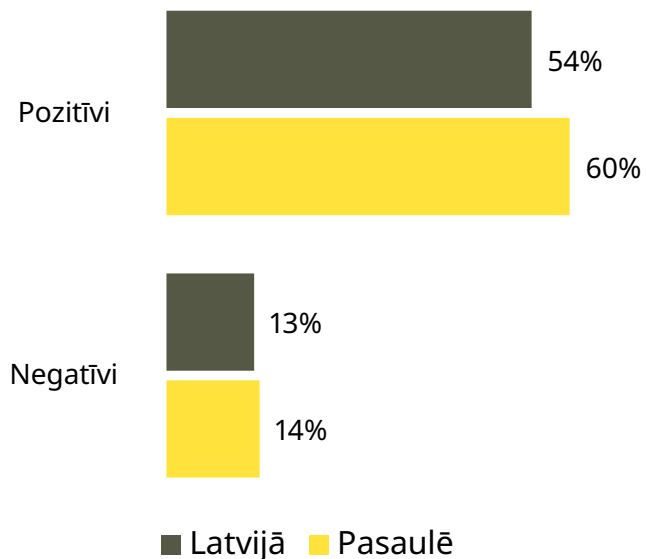
Latvijas iedzīvotājus vairāk satrauc viņu fiziskā veselība (43 %) nekā pasaules iedzīvotājus (37%).

22 % Latvijas iedzīvotāju satrauc apkārtējo veselība, un tas ir ievērojami mazāk par pasaules vidējo rādītāju – 33 %.

Sajūtas attiecībā uz pašreizējo dzīvi mājās

54 %

Latvijas iedzīvotāju ir pozitīvi noskaņoti attiecībā uz savu esošo dzīvi mājās

Emocionālais stāvoklis mājās

Mājokļu īpašnieki retāk jūtas neapmierināti ar savu dzīvi mājās (12 %) nekā īrnieki (17 %).

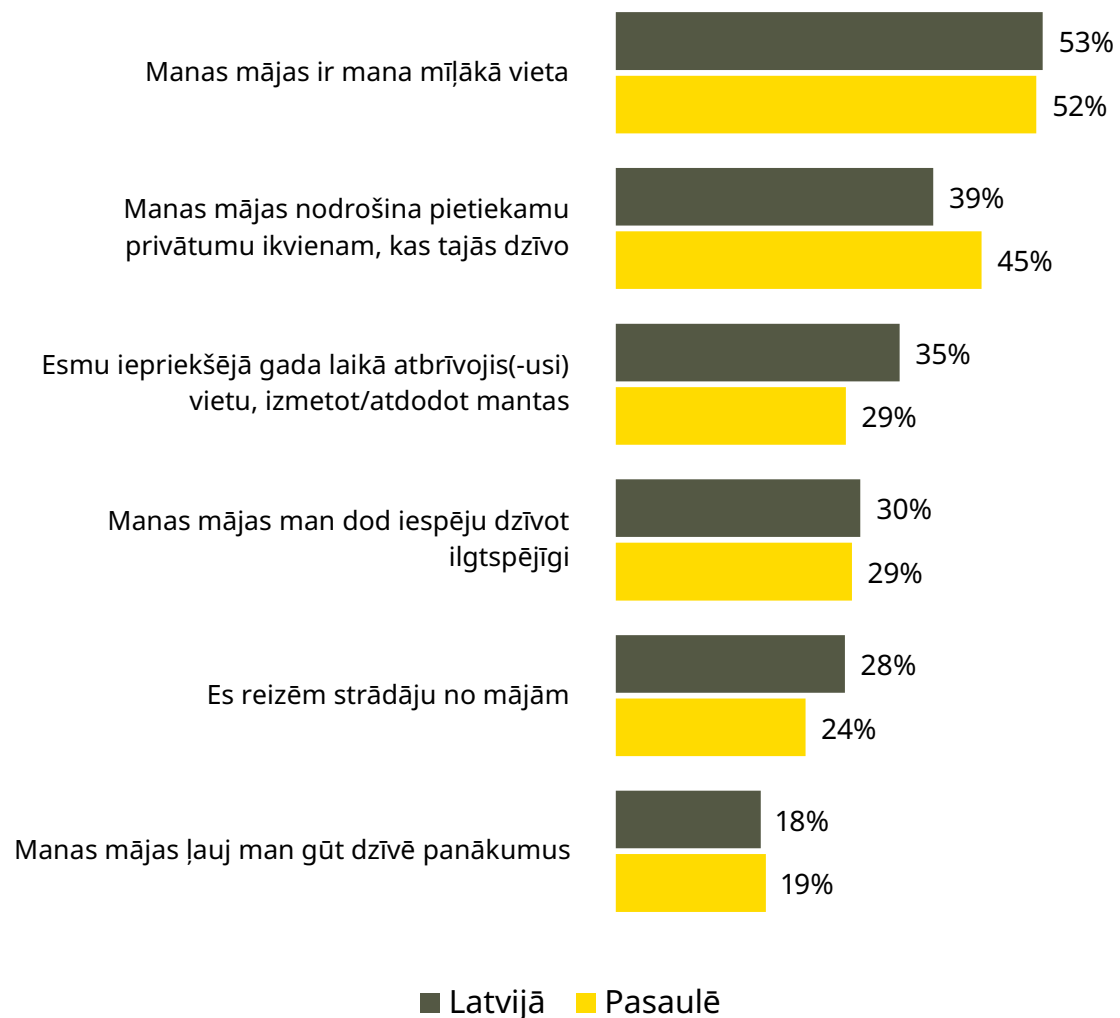

Dzīvokļu īrniekiem ir mazāk pozitīvs skats uz savu mājokli. Pozitīvi uz to raugās tikai 46 % īrnieku salīdzinājumā ar 54 % mājokļu īpašnieku.

Mājokļa raksturojums

53 %

Apgalvo, ka mājas ir viņu mīļākā vieta, un tā saka pat 59% cilvēku, kuriem ir mājdzīvnieki.

Mājokļa raksturojums

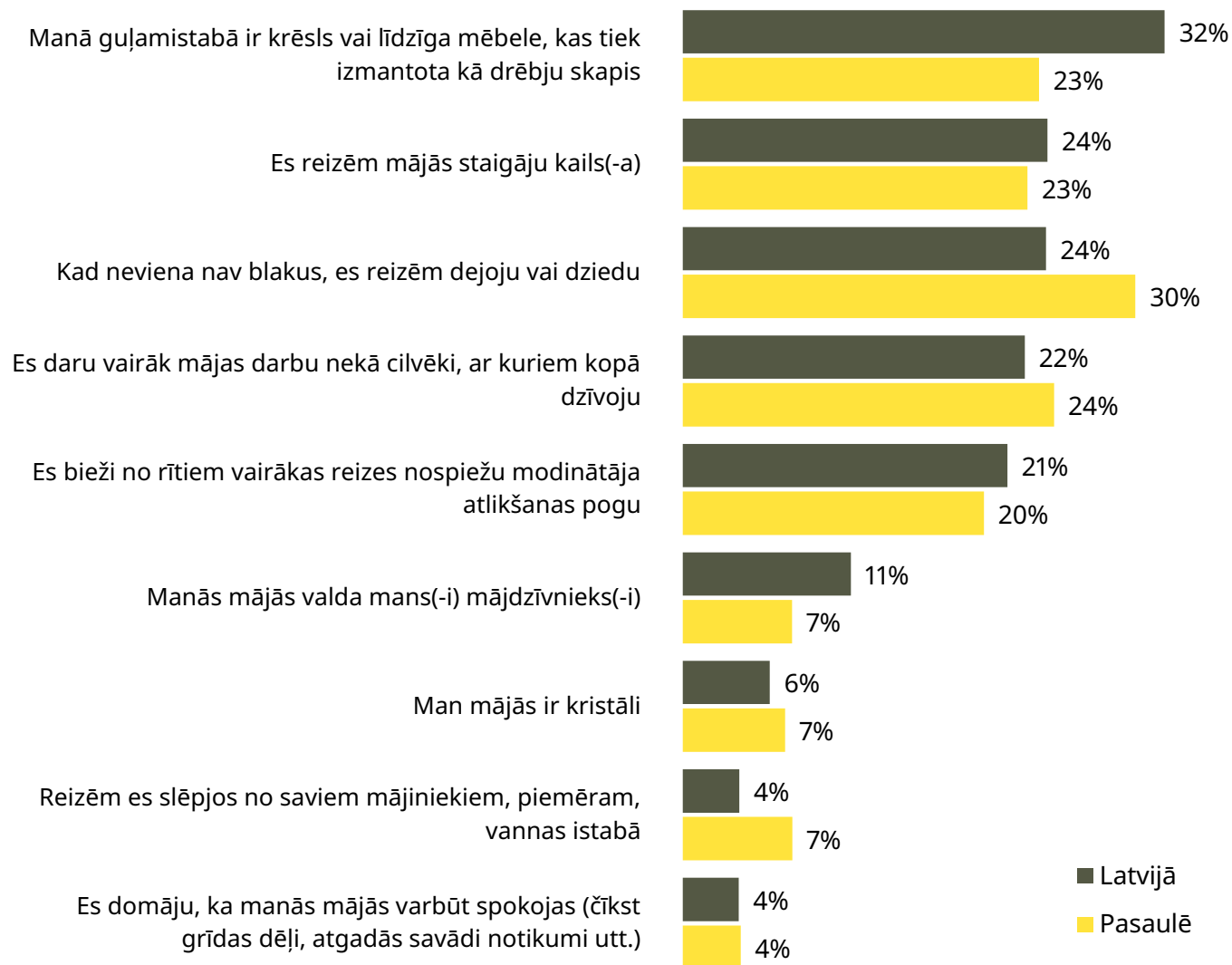

Tikai 39 % Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka mājoklis nodrošina pietiekamu privātumu ikvienam, kas tajā dzīvo. Pasaulē tā uzskata 45 % cilvēku.

35 % Latvijas iedzīvotāju iepriekšējā gadā ir atbrīvojuši vietu, izmetot vai atdodot mantas, bet no tiem, kas strādā mājās, šādi ir rīkojies pat 51 % Latvijas iedzīvotāju.

Ko cilvēki dara mājās?

Ko cilvēki dara mājās?

→ Latvijā ir ievērojami vairāk sieviešu (33 %), kuras uzskata, ka dara vairāk mājas darbu. Tā domā tikai 10 % vīriešu.

→ Latvijas mājsaimniecībās biežāk (32 %) mantu glabāšanai izmanto krēslu vai līdzīgu mēbeli. Tā dara tikai 23 % pasaules iedzīvotāju.

Kas no šeit norādītā attiecas uz tavu mājokli?

Svarīgākie paradumi labam miegam

Miegs

Top 5 elementi labam miegam

- 1 Pareizā temperatūra
- 2 Mīļākais spilvens
- 3 Pilnīga tumsa
- 4 Kāds blakus
- 5 Gulēšana vienatnē

03

8 vajadzības mājās

Centieni

"Dzīve mājās iedvesmo pozitīvi
raudzīties nākotnē"

Prieks

"Pacilājoši prieka un atzinības
mirkli, kas silda sirdi un dara
laimīgu"

Gandarījums

"Lepnums par savu mērķu
sasniegšanu un darbu
paveikšanu"

Labsajūta

"Būšana harmonijā ar sevi un
rūpes par savu garīgo un
fizisko labsajūtu"

Piederība

"Apkārtējie pieņem tevi tādu,
kāds tu esi"

Drošība

"Ir nodrošināts
svarīgākais, kas ļauj
mājās justies droši"

Kontrole

"Esi savās mājās
saimnieks un
nosaki, kas tajās
nonāk un kā tiek
lietots"

Komforts

"Vari radīt mājokli,
kas ļauj just
apmierinājumu un
mieru"

Nākotnes
sapņi

Nozīmīgi
mirkli

Rūpes un
kopiena

Ikdienas
elementi

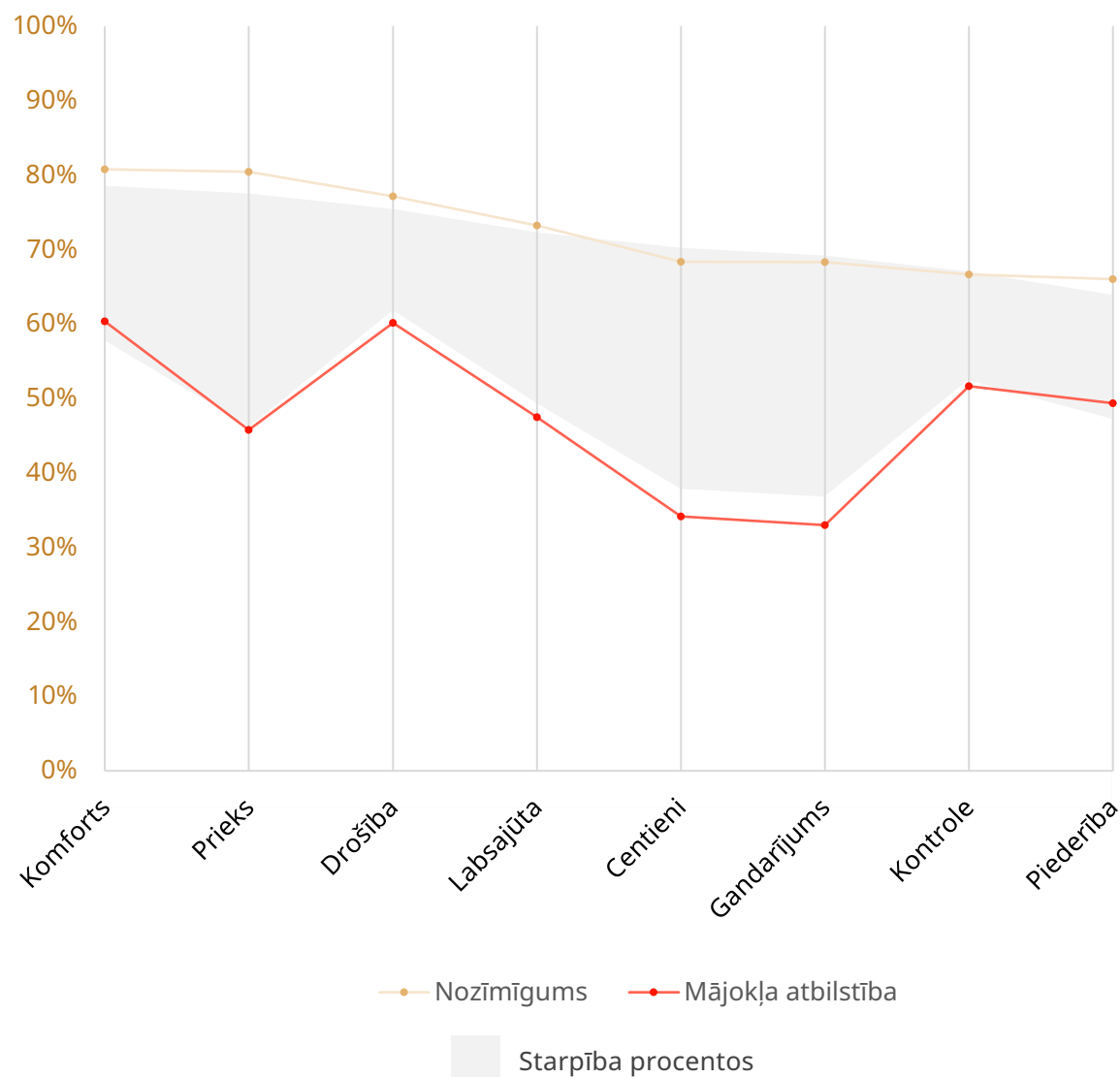

8 vajadzības
labākai
dzīvei
mājās

Latvijas iedzīvotāju daļa

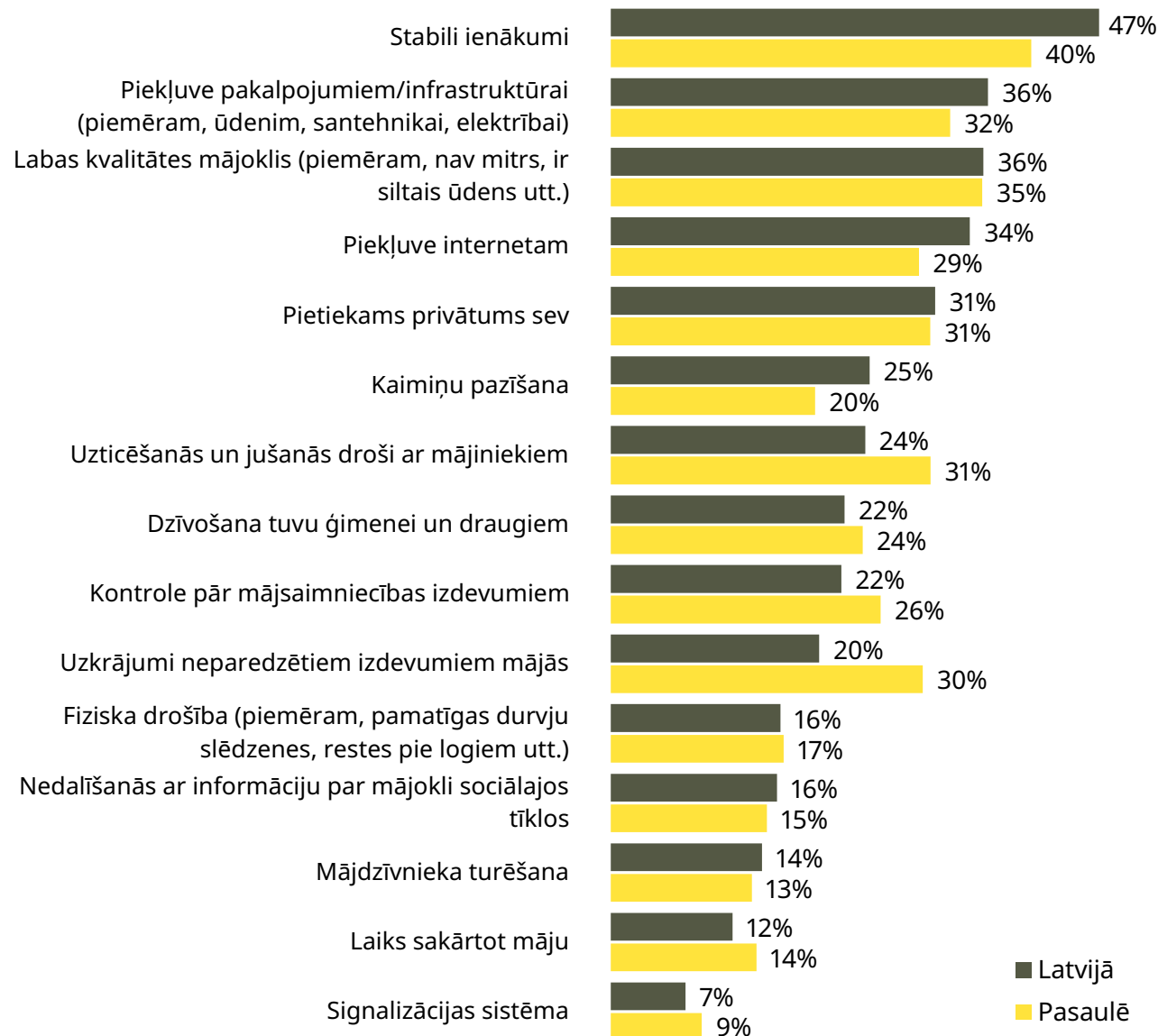
Starpība starp vajadzību nozīmīgumu un mājokļa spēju šīs vajadzības apmierināt

➔ Salīdzinot 8 vajadzību nozīmīgumu un mājokļa spēju šīs vajadzības apmierināt, vislielākās atšķirības ir redzamas attiecībā uz **prieku, nākotnes centieniem** un **gandarījumu**.

➔ 80 % Latvijas iedzīvotāju uzskata prieku par būtisku ikdienas dzīves daļu, tomēr tikai 46 % atzīst, ka to bieži izjūt.

Galvenie elementi drošības sajūtai mājās

Drošība

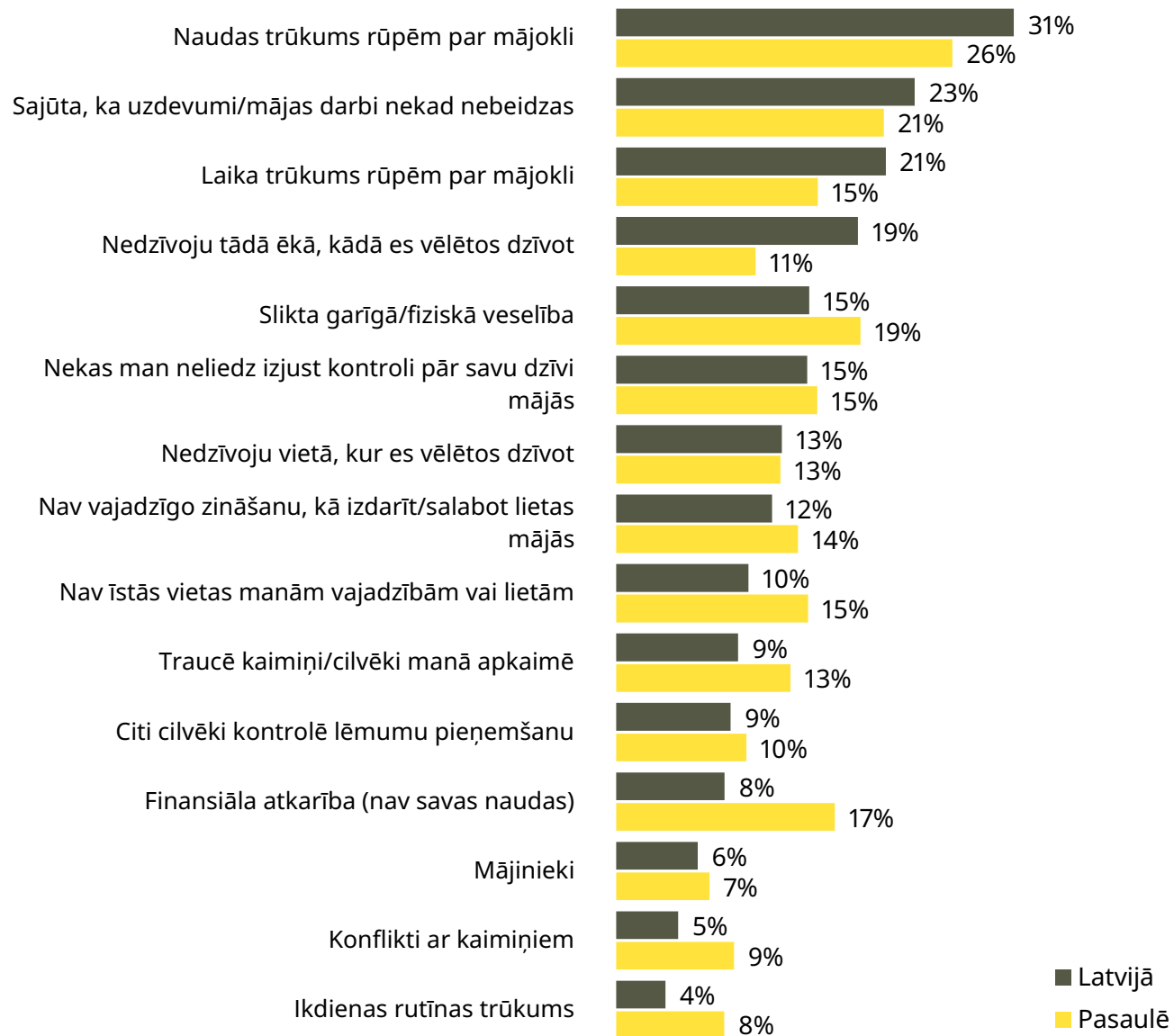
Top 5 faktori, kas rada drošības sajūtu mājās

- 1 Stabili ienākumi
- 2 Pamatpakalpojumi (ūdens, elektrība)
- 3 Labas kvalitātes mājoklis (nav mitrs, ir karstais ūdens)
- 4 Interneta pieslēgums
- 5 Pietiekami privātuma

53 % nodarbināto Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka stabili ienākumi ir ļoti būtiski drošības sajūtai. Retāk tā apgalvo bezdarbnieki (34 %) un pašnodarbinātie (35 %).

Šķēršļi, kas liedz just kontroli pār savu dzīvi mājās

Kontrole

Top 5 šķēršļi, kas liedz just kontroli pār savu dzīvi mājās

- 1 Finansiāli ierobežojumi mājokļa uzturēšanai
- 2 Pārāk daudz mājas darbu
- 3 Laika trūkums rūpēm par mājokli
- 4 Dzīve citādā mājoklī, nekā vēlamais
- 5 Garīgās/fiziskās veselības problēmas

15 %

Latvijas iedzīvotāju apgalvo, ka nekas neliedz izjust kontroli pār viņu dzīvi mājās.

Kas no šeit norādītā liedz izjust kontroli pār savu dzīvi mājās?

Būtiskākie elementi komfortam mājās

Komforts

Būtiskākie elementi komfortam mājās

- 1 Tīrība un kārtība
- 2 Kopabūšana ar mīļajiem
- 3 Pietiekami privātuma
- 4 Minimāls troksnis no āra
- 5 Ēdiena gatavošana

46 %

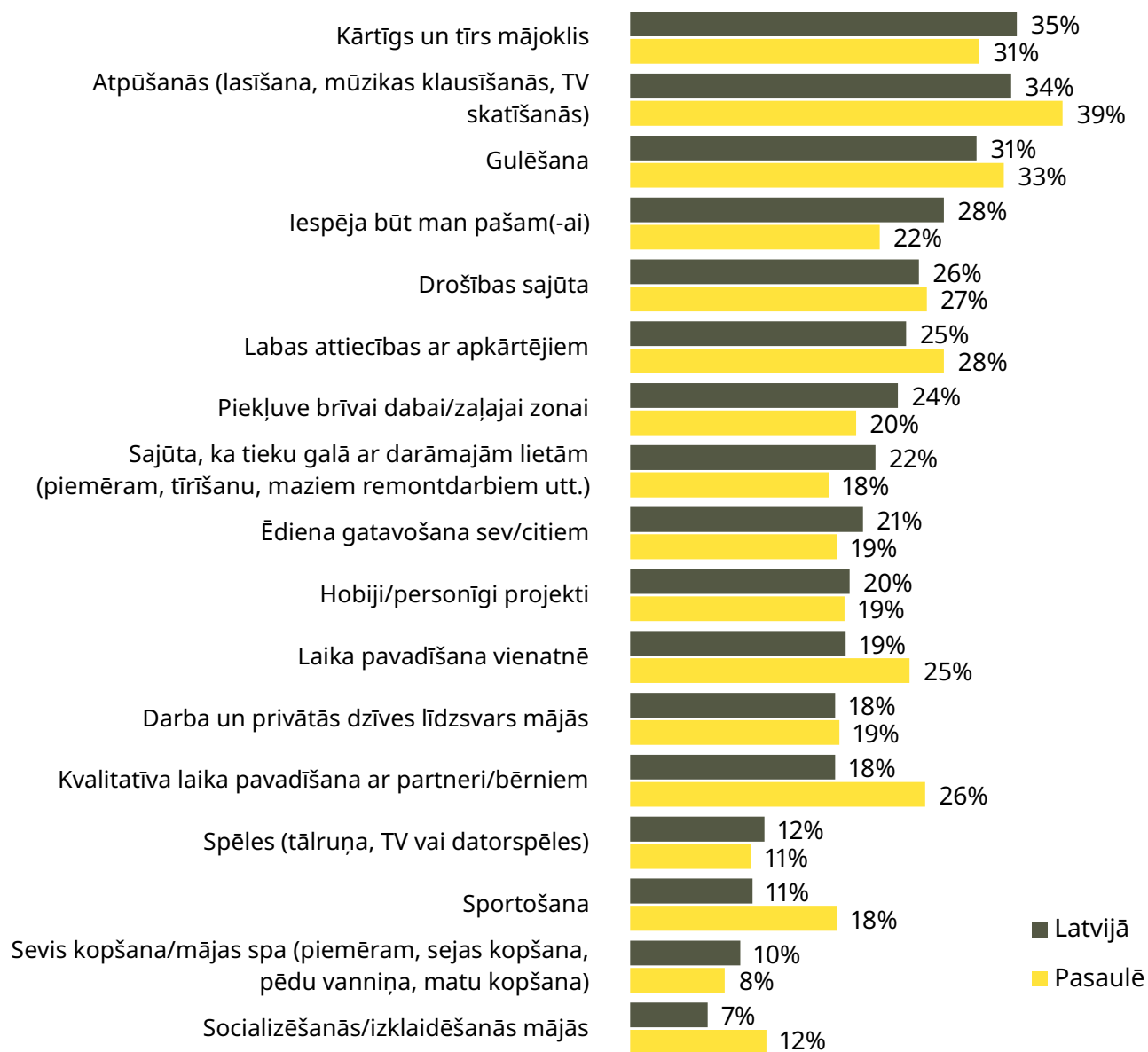
Latvijas iedzīvotāju atzīst, ka tīrība un kārtība ir viens no būtiskākajiem elementiem, lai mājās justos komfortabli.

Kuri no šeit norādītajiem elementiem visvairāk palīdz izjust apmierinājumu un mieru mājās?

Svarīgākie elementi labsajūtai mājās

Labsajūta

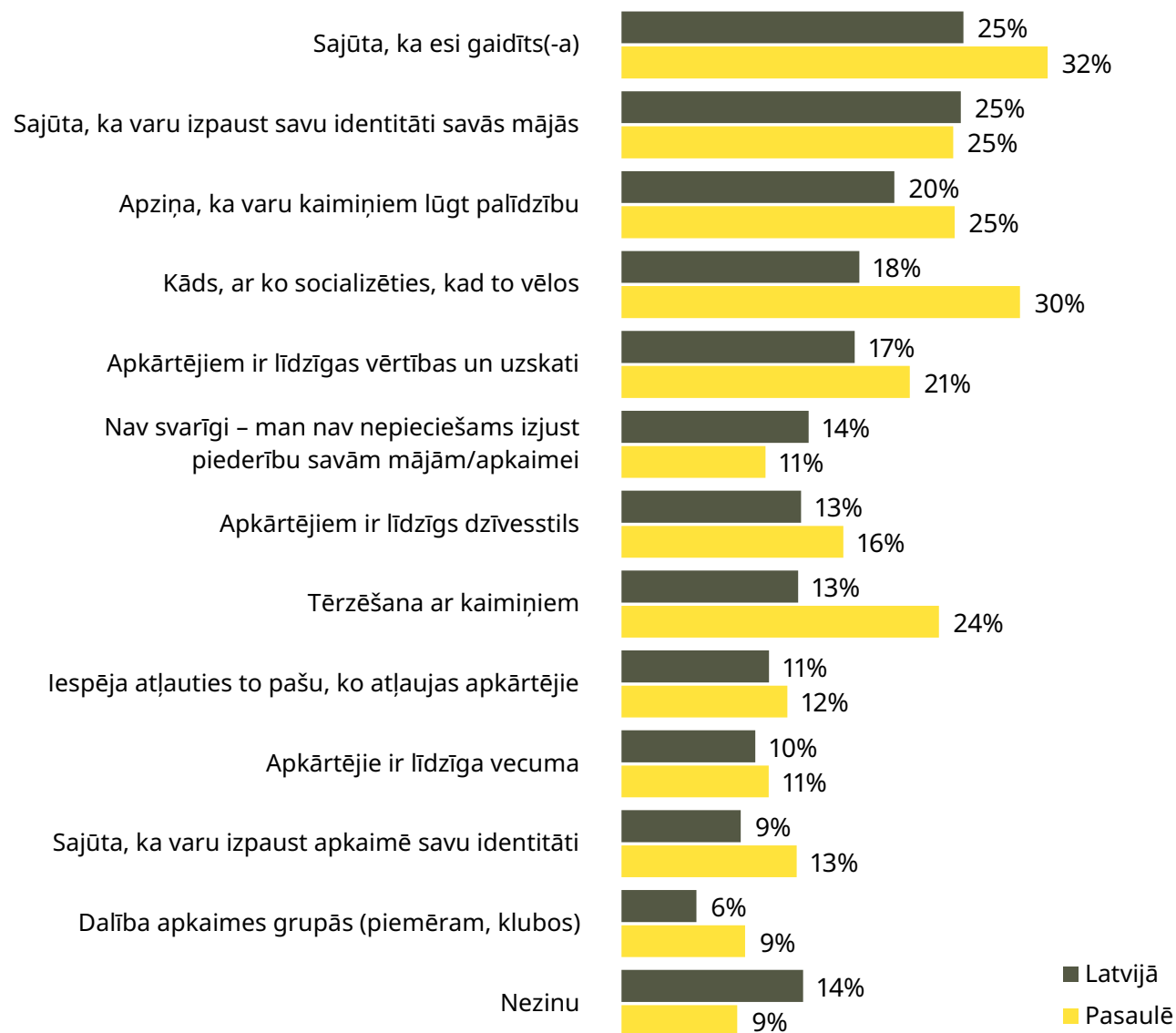
Top 5 svarīgākie elementi labsajūtai mājās

- 1 Kārtīgs un tīrs mājoklis
- 2 Atpūta
- 3 Gulēšana
- 4 Iespēja būt man pašam(-ai)
- 5 Drošības sajūta

Latvijā kārtības un tīrības nozīme mājās samazinās atkarībā no vecuma: tas ir svarīgi 38 % "Gen Z" pārstāvju, bet tikai 35 % "Millennials" paaudzes cilvēku un 33 % no "Baby Boomers" paaudzes.

Būtiskākie elementi piederības sajūtai mājās

Piederība

Top 5 būtiskākie elementi piederības sajūtai mājās

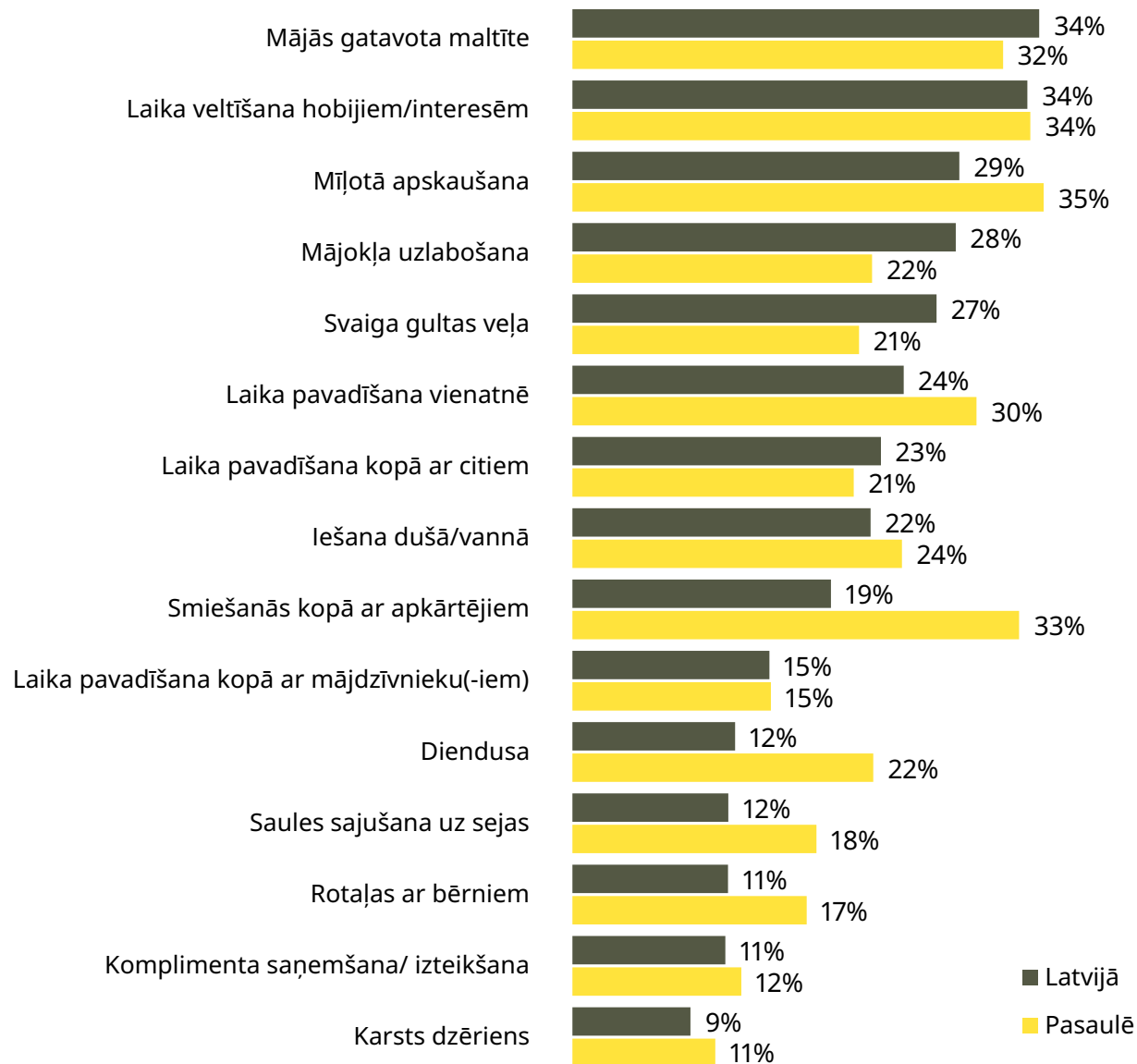
- 1 Sajūta, ka esi gaidīts
- 2 Iespēja mājās paust savu identitāti
- 3 Kaimiņu atbalsts
- 4 Cilvēki, ar kuriem socializēties
- 5 Apkārtniekiem ir līdzīgas vērtības un uzskati

➔ Piepilsētas iemītnieki biežāk (23 %) saista socializēšanos ar piederības sajūtu. Viņiem arī ir svarīgāka iespēja paplāpāt ar kaimiņiem (17 %).

Kas palīdz izjust piederību vietai, kur dzīvo?

Būtiskākie elementi, kas rada prieku mājās

Prieks

Top 5 prieka avoti mājās

- 1 Mājās gatavotas maltītes
- 2 Laika veltīšana hobijiem
- 3 Tuvinieku mīlestība
- 4 Mājokļa uzlabojumi
- 5 Svaiga gultas veļa

34 %

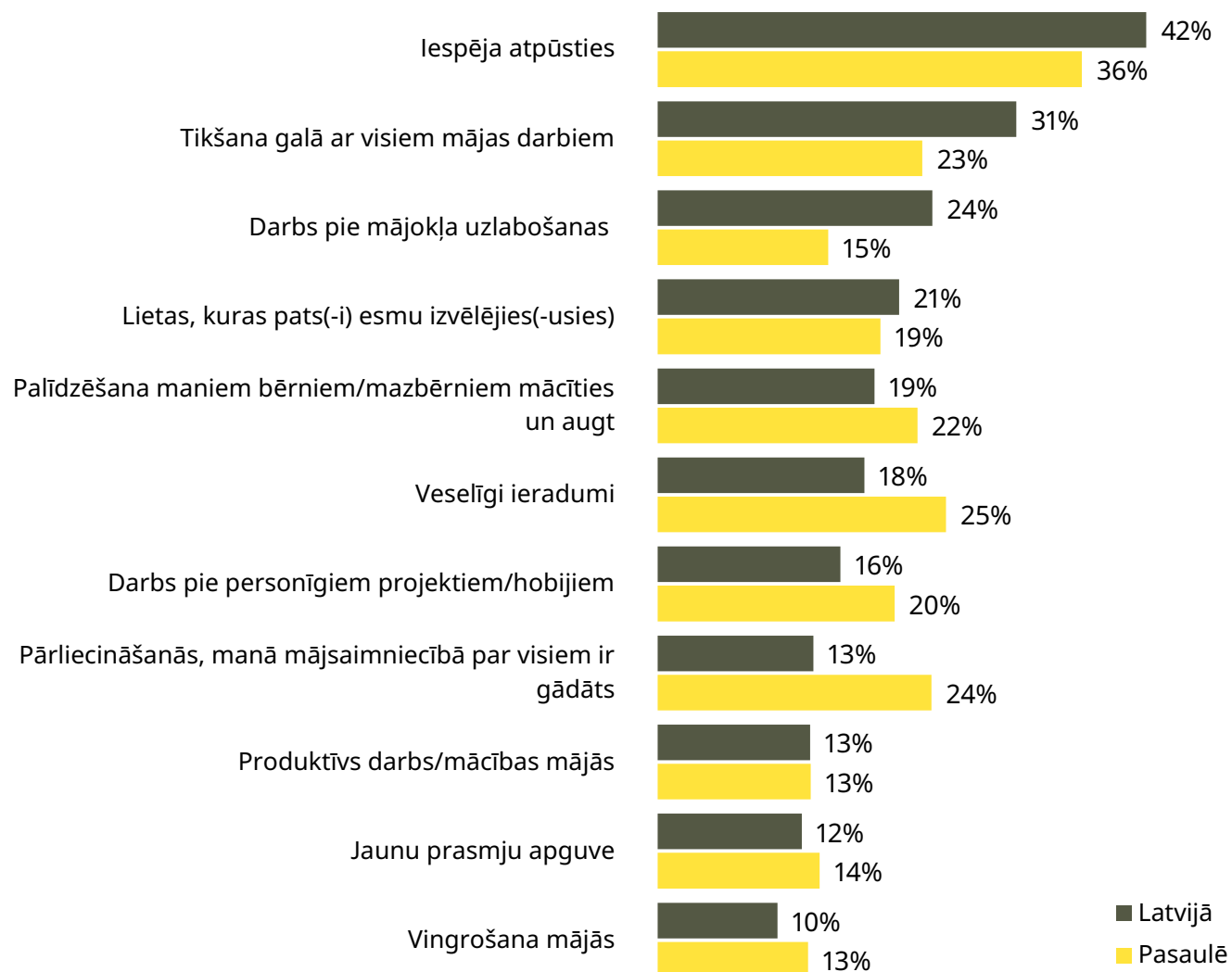
Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka mājās gatavotas maltītes ir lielākais prieka avots mājoklī

Kas no šeit norādītā sniedz vislielāko prieku mājās?

Būtiskākais, kas mājās sagādā gandarījumu

Gandarījums

Top 5 elementi gandarījumam mājās

- 1 Atpūta
- 2 Tikšana gala ar mājas darbiem
- 3 Darbs pie mājokļa uzlabošanas
- 4 Lietas, ko pats(-i) esmu izvēlējies(-usies)
- 5 Palīdzēšana bērniem/mazbērniem mācīties un augt

Tikšana gala ar mājas darbiem: ar to lepojas 38 % Latvijā dzīvojošo sieviešu un 23 % vīriešu.

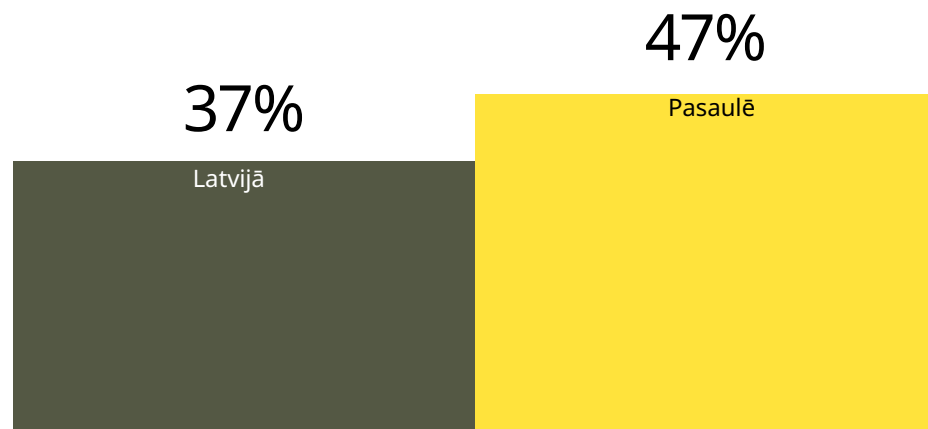

Kas sniedz lielāko lepnuma un progresu sajūtu mājās?

05

Nākotnes
mājoklis

Pozitīvs skats nākotnē (uz nākamajiem 2 gadiem):

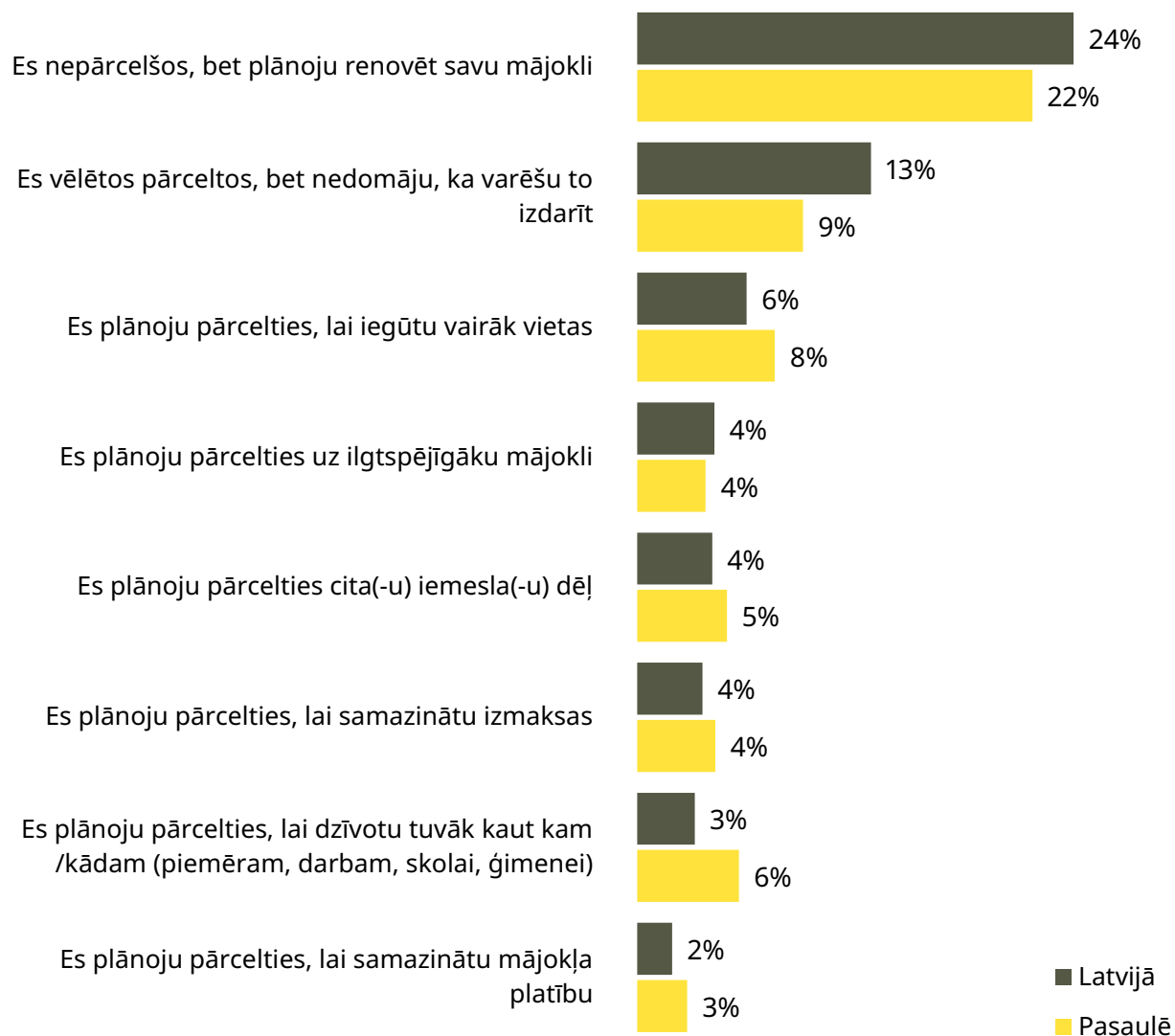
Sapņu mājoklī sapņu dzīve – cilvēki, kuri pozitīvi raugās uz savu mājokli, parasti ir arī optimistiski noskaņoti attiecībā uz nākotni. Pozitīvu attieksmi pauž 50 % aptaujāto.

Kā tu kopumā aprakstītu savu redzējumu par nākotni (nākamajiem 2 gadiem)?

Motivējošie pārcelšanās un mājokļa renovācijas faktori

Pārcelšanās

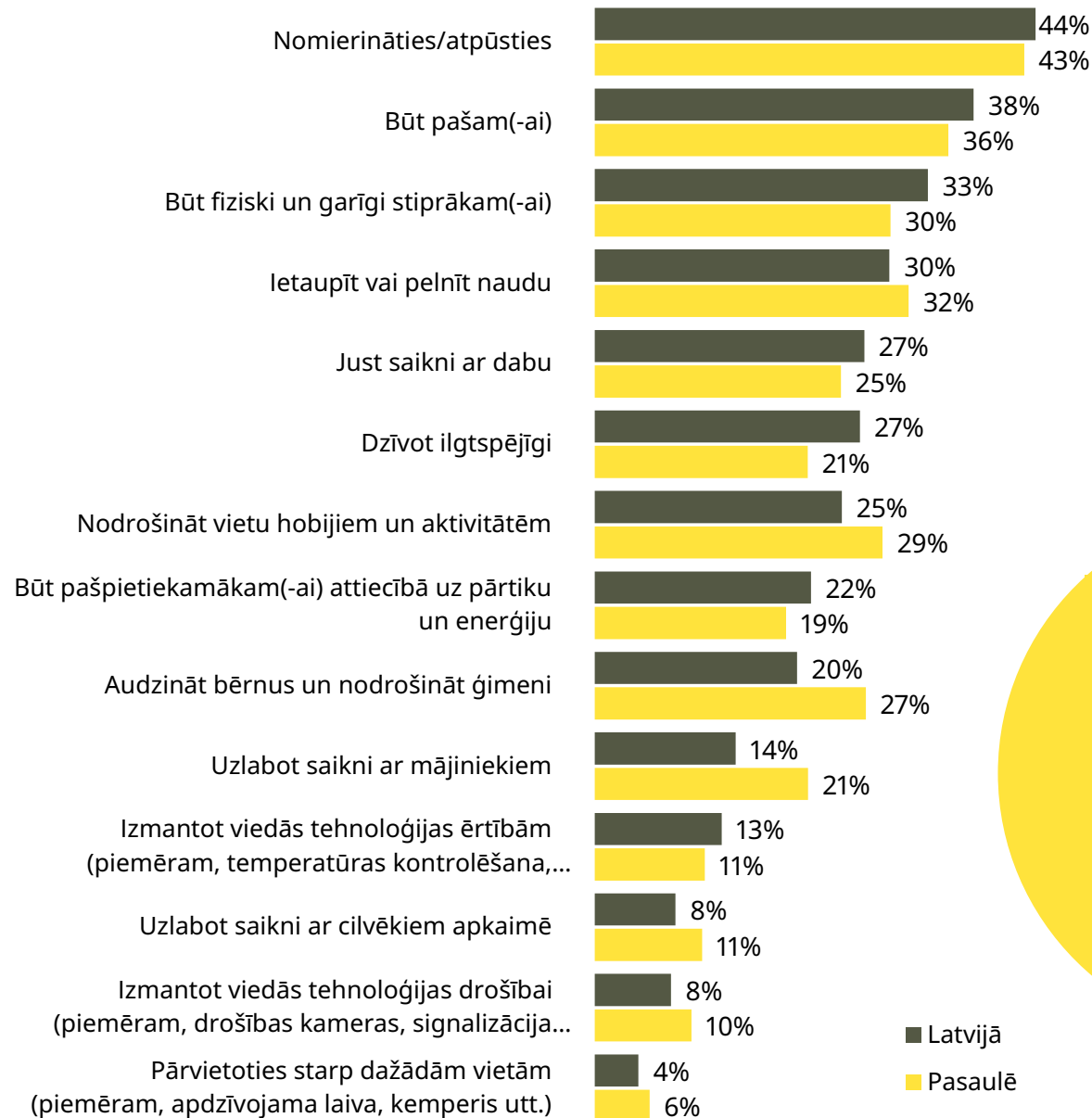
49 %

cilvēku nākamajos 2
gados plāno pārcelties vai
veikt mājokļa remontu

Vai nākamo 2 gadu laikā plāno pārcelties uz jaunu mājokli vai renovēt esošo?

Būtiskākais ideālajā mājoklī

34 %

cilvēku, kuri uzskata, ka mājas palīdz atpūsties, ir ļoti pozitīvi noskaņoti attiecībā uz savu pašreizējo dzīvi mājās

Ideālais mājoklis

Top 5 faktori, kas ir svarīgi ideālam mājoklim Latvijā

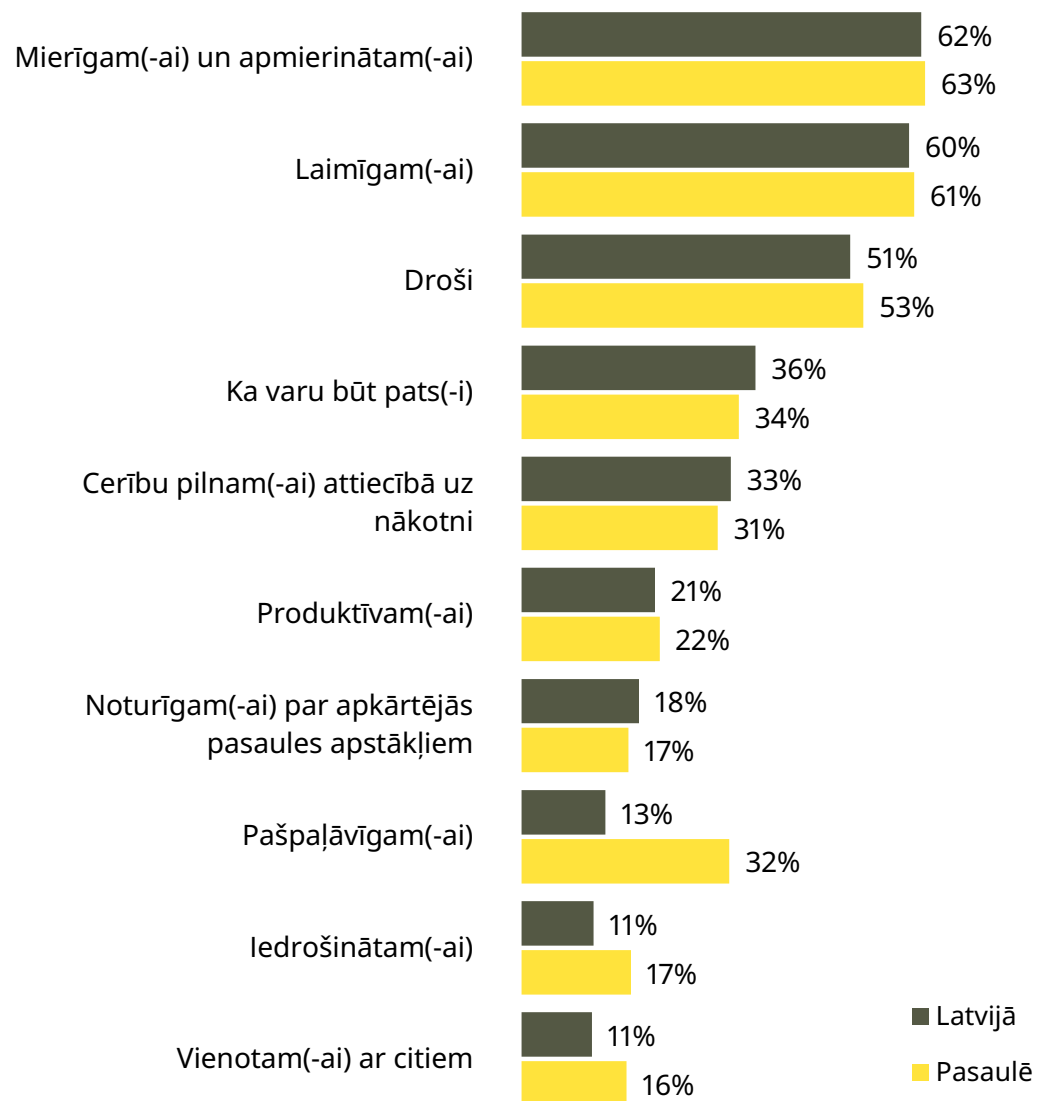
- 1 Iespēja nomierināties/atpūsties
- 2 Būt pašam(-ai)
- 3 Būt fiziski un garīgi stiprākam(-ai)
- 4 Ietaupīt vai pelnīt naudu
- 5 Just saikni ar dabu

?

Kuri no šiem aspektiem būtu vissvarīgākie ideālajā mājās? Mājas, kas man palīdz...

Sajūtas, ko rada dzīve ideālā mājoklī

Laime ir universāla vēlēšanās

Tikai 13 % Latvijas iedzīvotāju uzskata, ka mājoklis uzlabo viņu pašapziņu, un tas ir daudz mazāk par pasaules vidējo rādītāju – 32 %.

04

---

3 problemātiski
jautājumi 2023. gadā

→ 3 problemātiski faktori 2023. gadā

→ 2023. Gadā tika identificēti 3 galvenie faktori, kas kavē apmierināt 8 vajadzības labākai dzīvei mājās.

Darīt vairāk

Pastāvīgi rosīties vai pieiet visam relaksēti? Vēlēšanās produktīvi strādāt un mācīties konfliktē ar vajadzību pēc vienkāršības un miera mājās.

Darīt mazāk

Kopība

Durvis vaļā ikvienam vai ne? Cilvēka iedzimtā vajadzība pēc komunikācijas var būt pretrunā ar vēlēšanos pēc personiskās telpas, kur atvilkt elpu, nodoties pārdomām un būt mierā ar sevi.

Privātums

Dzīvot labi

Bezatkritumu vai bezizdevumu dzīvesveids? Veselīgs un ilgtspējīgs dzīvesveids var nebūt viegls mērķis, ja jāraizējas par izdevumu palielināšanos.

Dzīvot atbilstoši rocībai

06

Secinājumi

49 %

Nākamajos 2 gados plāno pārcelties vai renovēt mājokli (25 % plāno pārcelties, 24 % plāno renovēt) mainīgu mājas apstākļu dēļ.

Vislielāko prieku mājās sagādā ikdienišķi sīkumi:

29 %

apskaušanās ar mīļoto

19 %

smiešanās kopā ar citiem

68 %

cilvēku, kuri uzskata, ka mājoklis palīdz dzīvot ilgtspējīgi, ir pozitīvi noskaņoti attiecībā uz savu pašreizējo dzīvi mājās.

Miegs ir būtisks, lai atpūstos, atgūtu spēkus un mazāk strādātu. Svarīgākie paradumi labam miegam ikdienā ir:

33 %

pareizā temperatūra

30 %

pilnīga tumsa

30 %

mīļākais spilvens

53 %

saka, ka mājoklis ir viņu mīļākā vieta, un vēl biežāk (59 %) tā apgalvo cilvēki, kuriem ir mājdzīvnieki.

46 %

cilvēku saka, ka tīrība un kārtība mājoklī palīdz izjust apmierinājumu un mieru.

33 %

saka, ka ideālajam mājoklim jāpalīdz justies fiziski vai garīgi spēcīgākam.

41 %

cilvēku uzskata, ka pietiekams privātums ir viens no svarīgākajiem elementiem, lai mājās justos labi un mierīgi.

24 %

cilvēku reizēm staigā pa mājām kaili.

31 %

cilvēku jūt, ka zaudē kontroli, ja nepietiek naudas, lai gādātu par mājokli.

Paldies!